



# Ελλάδα

Η πρόσφατη απόφαση του ΥΠΙΑΝ για την αναδιάρθρωση του ερευνητικού ιστού της χώρας προβλέπει μεταξύ άλλων τη μετατροπή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΕΙΕ) σε αμιγές κέντρο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών. Τα τρία ινστιτούτα θετικών επιστημών του ΕΙΕ διαλύονται / μεταφέρονται / συγχωνεύονται με άλλα, φαινομενικά ομοειδή ινστιτούτα που λειτουργούν στην Αττική, χωρίς να έχει προηγηθεί οποιαδήποτε διαβούλευση των συμβουλευτικών και εποπτικών αρχών της πολιτείας με τα συντεταγμένα όργανα του φορέα στον οποίο ανήκουν.

Η δημόσια συζήτηση που προέκυψε ως αποτέλεσμα της υπογραμμισμένης πρωτοβουλίας είναι -νομοτελειακά- φορτισμένη και δυστυχώς δεν φωτίζει επαρκώς τις παραμέτρους του εγχειρήματος. Στον περιορισμένο αυτό χώρο θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε την προσφορά μιας συντεταγμένης και λειτουργικής επιστημο-

νικής μονάδας του ΕΙΕ, του Ινστιτούτου Θεωρητικής & Φυσικής Χημείας (ΙΘΦΧ) και -ανακόλουθα- τον ανορθολογισμό της κατάργησής της.

Το ΙΘΦΧ δραστηριοποιείται στους τομείς της σύνθεσης & φυσικοχημείας υλικών, φωτοχημείας για ναυσοφαρμακούς, υπολογιστικής χημείας & θεωρητικής μοριακής φυσικής, ατομικής & μοριακής φυσικής, και θεωρίας της συμπυκνωμένης ύλης. Στα περίπου 30 χρόνια της πορείας του συνέβαλε στη διεθνή προβολή της χώρας με περισσότερες από 1.100 δημοσιεύσεις σε έγκυρα διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της διεθνούς επιτροπής αξιολόγησης (2005), διακρίνεται για τη στελέχωσή του καθώς και για τη διεθνή απήχηση του επιστημονικού του έργου. Ο μέσος αριθμός δημοσιεύσεων του ανά ερευνητή κατατάσσει το ΙΘΦΧ στην πρώτη θέση

των ελληνικών πανεπιστημιακών τμημάτων & ερευνητικών ινστιτούτων χημείας, ενώ ο μέσος δείκτης απήχησης (h-index) το κατατάσσει στη δεύτερη θέση με ελάχιστη διαφορά από το Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Κρήτης (Θ. Λαζαρίδης 2007).

Παλαιότερη αξιολόγηση του ινστιτούτου, επίσης από διεθνή επιτροπή, το ανέδειξε σε κέντρο αριστείας στον το-



Η σύγχρονη ερευνητική προσέγγιση στην επιστήμη των νέων υλικών περιλαμβάνει στάδια σχεδιασμού και ανάπτυξης, χημική σύνθεση, μελέτη με θεωρητικές μεθόδους και προσομοιώσεις, διεργασίες μορφοποίησης, πλήρη δομικό και λειτουργικό χαρακτηρισμό, και ολοκληρώνεται με την κατασκευή πρότυπων διατάξεων (Φωτογρ. από το Ινστιτούτο Θεωρητικής και Φυσικής Χημείας/ΕΙΕ)

ΤΡΙΑ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΔΙΑΛΥΟΝΤΑΙ

# Ο ανορθολογισμός μιας συγχώνευσης

**Η διατεταγμένη συγχώνευση, από το ΥΠΙΑΝ, ολόκληρων ινστιτούτων με διαφορετικά ερευνητικά υπόβαθρα, θα παράγει τερατώδεις σχηματισμούς με πληθώρα προβλημάτων**

μέα των ναυοϊλικών (2002). Στην ίδια περιφέρεια υλοποιείται στο ΙΘΦΧ, από το 2005, έργο που αφορά ένα από τα δύο

διεθνή βραβεία που έχουν απονεμηθεί σε νέους Έλληνες ερευνητές από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επιστημών (ESF).

Παράλληλα με τη δημιουργία νέας γνώσης, το ΙΘΦΧ αναπτύσσει τεχνολογία την οποία διαδέχει σε νέους τομείς εφαρμογών. Η σύνδεσή του με την εγχώρια βιομηχανία την τελευταία δεκαετία αποτυπώνεται σε περισσότερες από είκοσι συμβάσεις εφαρμοσμένης και μη επιδοτούμενης έρευνας, ύψους άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ. Τέλος, κατά την τελευταία πενταετία, οι συνολικές μέσες ετήσιες εισροές από τρίτες πηγές (Ε.Ε. & διεθνείς οργανισμοί, ανταγωνιστικά & διαρθρωτικά προγράμματα, εγχώρια & ξένη βιομηχανία) είναι περίπου ίσες με την επιχορήγηση της ΓΓΕΤ (που μόλις καλύπτει τις αποδοχές του τακτικού προσωπικού).

Οι επιδόσεις αυτές θεωρούνται διεθνώς ανταγωνιστικές και είναι βέβαιο ότι θα ήταν ακόμη καλύτερες αν, αντί για τη μέχρι τώρα τακτική της «καλοήθους εγκατάλειψης» (benign neglect), η εποπτεύουσα αρχή είχε υιοθετήσει ορισμένα θετικά πλαισιωτικά μέτρα για τα ερευνητικά κέντρα (π.χ. χρηματοδότηση μεταπτυχιακών υποτρόφων πέραν των μεμονωμένων ΠΙΕΝΕΔ, υποστήριξη εθνικών

θεματικών δικτύων, διεθνώς ανταγωνιστικές αποδοχές ερευνητικού προσωπικού). Και ενδεχομένως να ήταν κορυφαίες εάν, επιπρόσθετα, λειτουργούσαν οι απαραίτητοι μηχανισμοί για την αξιοποίηση των υπερπαρασμάτων της διαδικασίας αξιολόγησης - όπου π.χ. για μία από τις ερευνητικές ομάδες του ΙΘΦΧ αναφέρονται επί λέξει τα εξής: «This group produces work of outstanding quality across a number of different themes. It needs and strongly deserves support at the highest possible level» («Αυτή η ομάδα παράγει εξαιρετικής ποιότητας έργο σε πολλά διαφορετικά πεδία. Χρειάζεται -και αξίζει πραγματικά- υποστήριξη στον μέγιστο δυνατό βαθμό»).

Δεδομένου ότι από το ΥΠΙΑΝ ανακοινώνεται ο τριπλασιασμός των κονδυλίων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία μέσω του ΕΣΠΑ, θα ανέμενε κανείς την ενεργοποίηση τέτοιων μηχανισμών, με στόχο τη στήριξη επιτυχημένων ομάδων και την ενθάρρυνση της δημιουργίας περαιτέρω συνεργειών. Στο πλαίσιο αυτής της στήριξης θα μπορούσαν κάλλιστα, για συγκεκριμένους ερευνητικούς στόχους, να συζητηθούν και να θεσπιστούν κίνητρα και νομικό πλαίσιο που θα καθιστούσαν μετακινήσεις ατόμων, ομάδων ή/και εξοπλισμού εκλυστικές και εθελοντικές. Αντίθετα, η διαφορετική ερευνητική ολόκληρων ινστιτούτων με διαφορετικά ερευνητικά υπόβαθρα θα παράγει τερατώδεις σχηματισμούς με πληθώρα προβλημάτων και ελάχιστες νέες συνέργειες.

Σε κάθε περίπτωση πάντως θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι επιδόσεις του ΙΘΦΧ είναι αποτέλεσμα καθημερινού μόχθου, στελέχωσης με κριτήρια διαφάνειας, αξιοκρατίας και εξωστρέφειας, συνεργειών μεταξύ των μελών του, διεθνών συνεργασιών και στρατηγικών ερευνητικών επιλογών. Κανένα από τα παραπάνω στοιχεία δεν προέκυψε, πουθενά στον κόσμο, σε υπουργικά γραφεία, αλλά μόνο μέσα από την ενεργό και επιτυχή άσκηση της επιστήμης.

Ν. Θεοδωρακόπουλος, Ε.Ι. Κορίνθος, Γ. Χρυσικός, ερευνητές ΙΘΦΧ/ΕΙΕ

1. <http://www.eie.gr/nhrf/institutes/tpci/papers-en.html>  
2. <http://www.sci.cny.cuny.edu/~themis/greekuniversityrefor/Chemistry.pdf>